

138630 - حج باعث ساقط شدن حقوق واجب مانند کفارات و قرض نمی شود

سوال

سال گذشته فرصت ادای فریضه حج نصیب من شد. همانطور که می دانید پیامبر - صلی الله علیه وسلم - در حدیث فرموده است: **«حج مبرور پاداشی جز بهشت ندارد»**. و اینکه وقتی مسلمان فریضه حج را انجام می دهد همه ی گناهانش بخشیده می شود و مانند روزی که از مادر به دنیا آمده بر فطرت نخست از حج برمی گردد. سوال من این است: قضای چند روز از رمضان دو سال پیش بر گردن من باقی مانده. آیا پس از ادای حج باز هم باید قضای آن روزها را به جای آورم، یا خداوند به سبب حجی که انجام داده ام آن را برای من بخشیده است؟ جزاکم الله خیرا.

پاسخ مفصل

در فضیلت حج احادیث بسیاری وارد شده که دال بر پاک شدن گناهان و بخشیده شدن بدیها است و اینکه انسان مانند روز تولدش از حج برمی گردد.

مراجعه نمایید به سوال شماره ی (37359).

اما این فضل و پاداش به معنای ساقط شدن حقوق واجب نیست، چه این حق مربوط به خداوند متعال باشد مانند کفارات و نذور و واجباتی که انسان انجامش نداده مانند زکاتی که پرداخته نکرده و روزهی قضایی که بر گردنش مانده، یا حقوق بندگان مانند قرض و غیره. بنابراین حج باعث بخشش گناهان می شود اما این حقوق به اتفاق علما ساقط نمی گردد.

برای مثال اگر کسی قضای یک رمضان را بدون عذر [بیش از یک سال] به تاخیر اندازد، سپس حجی مبرور (پذیرفته شده) انجام دهد، این حج او گناه تاخیر قضای رمضان را از گردن وی ساقط می کند، اما خود قضا را ساقط نمی سازد.

در **«کشاف القناع»** (۵۲۲/۲) آمده است: «دمیری می گوید: در حدیث صحیح آمده که **«هر که حج را به جای آورد و زناشویی و زشتگویی و گناه نکند، مانند روزی که از مادرش به دنیا آمده [از حج] باز می گردد»** و این خاص گناهانی است که متعلق به حقوق الله متعال باشد نه بندگان، اما خود حقوق ساقط نمی گردد، بنابراین کسی که نماز یا کفاره و مانند آن از حقوق الله بر گردنش باشد این حقوق ساقط نمی شود زیرا اینها حق هستند نه گناه، بلکه به تاخیر انداختن این حقوق گناه است که با حج ساقط می شود نه خود حق. بنابراین اگر دوباره انجام این حقوق را به تاخیر اندازد باز گناهکار می شود، چرا که حج مبرور تنها گناه تاخیر و سرپیچی [از ادای حقوق] را پاک می کند نه خود حقوق را. این را در **«المواهب»** گفته است.»

ابن نجیم - رحمه الله - در **«البحر الرائق»** (۳۶۴/۲) پس از ذکر اختلاف علما درباره ی پاک شدن گناهان کبیره با حج می گوید: **«حاصل آنکه این مساله ای است گمانی، و نمی توان به قطع گفت که باعث تکفیر گناهان کبیره ی متعلق به حقوق الله متعال می شود تا چه**

رسد به حقوق بندگان. در صورتی که بگوییم همه را تکفیر می‌کند باز هم معنایش آنطور نیست که برخی از مردم تصور می‌کنند که قرض و دین وی نیز بخشیده می‌شود. همینطور قضای نمازها و روزه‌ها و زکات، زیرا هیچکس چنین چیزی نگفته، بلکه منظور بخشیده شدن تاخیر ادای دین است که بخشیده می‌شود، اما اگر پس از وقوف در عرفه باز هم در ادای دین تاخیر کند باز گناهکار می‌شود. همینطور گناه به تاخیر انداختن نماز از وقت آن با حج بخشیده می‌شود اما قضای نماز بخشیده نمی‌شود، یعنی پس از وقوف در عرفه باید قضای نمازش را به جای آورد و اگر انجامش ندهد بر اساس مذهبی که فوریت را لازم می‌داند گناهکار می‌شود. همینطور بقیه‌ی اعمال بر همین اساس است، و به طور کلی کسی احادیث وارده درباره‌ی [بخشش گناهان به سبب] حج را چنین معنی نکرده است...».

نتیجه اینکه: شما باید قضای روزه‌های رمضان را انجام دهید و جز با قضای آن این روزه‌ها از گردن شما ساقط نمی‌شود.

والله اعلم